

ดอกไม้ใบอรรณคดีไทย ๑๘

โดย บัณฑลอบ หน 27

๘๒ เกด

นางแย้มกัด้วยไม้มะดูดี ยี่สุ่นโยทะกาชบาบาน
กรรณิการ์เกดแก้วกาท๑๑ ประยงค์พะย๑มท๑มท๑น

อรณคดี : รามเกียรติ์

พระราชนิพนธ์ : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

เกดDubard ชื่อสามัญ Milky tree Family Sapotaceae
ชื่อพื้นเมือง ชาวฮินดู คือครินิ ลาตินManikara hexandra(Roxb)

ไม้ยืนต้น ขนาดใหญ่ ให้ต้นตรง กิ่งมักโค้ง คดงอ เหมือนข้อศอก
ทรงพุ่มเป็น กลุ่มกลม น่าชมออก ยามมีดอก สีเหลืองอ่อน หอมชื่นใจ

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ให้ไม้งาม ถิ่นสยาม งามแน่นอน ทางตอนใต้
ที่เหมาะสม ดินปนหิน หรือดินทราย งอกงามได้ ในกลางแจ้ง แสงขึ้นดี

ไม้เนื้อแข็ง แดงน้ำตาล ใช้งานบ้าน สลักदान แทนตะปู สู้ไม้หนิ
ติดกระดาน ยึดโครงเรือ เนื้อแน่นดี ไม้เกดนี้ มีมานาน ใช้ทานทน

ไม้ประจำ จ.ประจวบคีรีขันธ์ เป็นจุดค้น แดนใต้กลาง สร้างสุขสันต์
สมุนไพร ให้คุณครัน มั่นกมล ปลุกสักต้น ประดับบ้าน ตระการใจ

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

ไม้มงคล...พระราชทาน...อันล้ำเลิศ อุษาคเนย์ ถิ่นกำเนิด ประเสริฐศรี
แดนชวาทอง มองเห็นได้ มากมายมี ชื่อเล่นเล่า เหล่าสตรี ที่ใช้กัน

ดอกสุดสวย...รวยกลิ่น...ถวิลหา ชื่นพรรษา คราดอมดม สมสุขสันต์
พืชรุ่งเรือง เลื่องลือนาม ล้ำเลิศครัน ประจวบคีรีขันธ์ นั้นใช้ ประจำนคร

ดอกเกดแถม..แซมเกศา..คราพิงพิศ ตราตรึงจิต นำพิสมัย ในดวงสมร
พริ้งผ่องพักตร์ น่ารักยิ่ง มิ่งบังอร ช่างอรชร อ่อนแอ้นเหลือ ยามเมื่อยล

เฝ้าแอบมอง ต้องดวงแด แม่โฉมฉาย แสนกลุ้มใจ...ในอุรา...พาลับสน
แจ้จระจ่าง แตกต่างนัก ประจักษ์กมล สูดโศกศัลย์ เรามั่นจน คนมีกรรม

ตัดใจจาก จำพรากตน พ้นจากน้อง ตัดความหมอง ไม่ต้องจิต คิดผลล้ำ
เข้าเมืองกรุง มุ่งเล่าเรียน เพียรประจำ ผลกระทำ...นำชีวี...ได้ดีจริง

ชีวิตมนุษย์ สุดซับซ้อน คิद्यอนันต์ เมื่อวันวาน ผ่านเร็ววันก พรากทุกสิ่ง
ธรรมชาติ...ที่จัดไว้...ใช้อ้างอิง ทุกข์ประดัง หวังพึงพิง ทิ้งทางธรรม

เศร้าเหลือเอ๋ย เคยได้พบ ประสบพัศตร์ เห็นคราแรก แปลกยิ่งนัก ทักไถ่ถาม
ด้วยรูปลักษณ์ ประจักษ์แน่ แม่ngrxาม เคยดงาม ดูทรมารุด ดุจต้องมนต์

ตื่นตระหนก ตกใจหนา หน้าเบี้ยวบิด เคยปากนิต จมูกหน้อย กร่อยเหลือล้น
เหตุอันใด ใครทำเจ้า เล่าหน้ามน เปลี่ยนเสียจน คนเมินหนี เช่นนี้นั้น

ไม่เพียงพอ ขอคืนรน ทนปวดเจ็บ เลาะตะเข็บ เย็บหน้าใหม่ ด้วยใฝ่ฝัน
หมอชช่วย สวดยคงทน จนนิรันดร์ หลายร้อยพัน นั้นยอมจ่าย มากมายนี้

แสนเสียดาย ไยทราวมเซย เคยแ่่มชื่น เริงรมย์รึน คึนกลับเล้า เศร้าหมองศรี
ถ้ายึดสายกลาง กระจ่างล้ำ ความพอดี ชื่นชีวิ...ที่ไ้รับ...นับอนันต์

โกวิท ธีรวิโรจน์

เกตอาโกโก้เก้เท่ห้จริงจริง จากดอกไม้เป็นหญิงช่างยิ่งใหญ่
เล่าความหลังจนเห็นภาพงามจับใจ แต่สุดท้ายก็เปลี่ยนไปไร้รูปรอย

ยกรรมมาแจกแจงแยงให้รู้ เปลี่ยนไปอยู่สายกลางอย่างอย่าถอย
เอากรรมมาใช้ไม่รอคอย เรื่องรูปลักษณ์รูปรอยไม่ใส่ใจ

อานนท์

เกดสำคัญเกี่ยวพันพุทธประวัติ

พระองค์ได้ทรงประทับหลังตรัสรู้

เสวยวิมุตติสุขกิเลสหลุดพ้นพร

ประทับอยู่ใต้ต้นเกดรวมเจ็ดวัน

เกดเป็นไม้มงคลต้นสุดท้าย

แห่งการได้เสวยวิมุตติสุขนั้น

ไม้มงคลต้นนี้ที่พระราชทาน

เป็นต้นไม้ประจำประจวบคีรีขันธ์แต่นั้นมา

ไม้ยืนต้นเกดนี้ที่สูงใหญ่

ใบรูปไข่มีขอบเรียบแผ่นใบหนา

ด้านบนเขียวล่างสีขาววาววับตา

ใบที่หนาเวียนเรียงรายได้วงกลม

ดอกเล็กเล็กอยู่เป็นช่อล่อจริง

เป็นกระจุกที่ปลายกิ่งยิ่งสวยงาม

กลีบเล็กฝอยสีเหลืองนวลชวนดูชม

กลิ่นดอกหอมชวนดมยามแบ่งบาน

ผลนั้นหนากลมรีมีสีเขียว

สุกไม่เปรี้ยวสีเหลืองส้มรสอมหวาน

เนื้ออ่อนยุ่นุ่มดีหนาน่ารับประทาน

มีเมล็ดในสีน้ำตาลแข็งรูปรี

ผลสุกหวานดิบทานได้ใช้รักษา

เกดทำยาสมุนไพรไทยเรานี้

แก้กระหายช่วยคลายให้คอชุ่มดี

ผลกลมรีมีรัศมีกว่าจุดห้าเช่น

ไม้ต้นเกิดเนื้อแข็งแรงทนทาน
เนื้อไม้เหนียวลมหักฉีกแฉีกอ่อนแอ

สีน้ำตาลออกแดงเข้มชัดเห็น
ตามเกาะแก่งพบเห็นได้ไม้เกิดแดง

ต้นเกิดนี้แข็งตรงดีนิยมใช้
ไม้ประดับปลูกได้ดีที่โล่งแจ้ง

ทำเรือสลักลายสวยดีสีสนับแฝง
เกิดชอบแสงชอบดินปนหินทราย

จตุพร สุวรรณปากแพรง

แสนสดชื่นท่องเที่ยวในกลางป่า
ทั้งยุ่งยางนางแย้มกล้วยไม้ไพร

พฤษภนาเขียวชอุ่มพุ่มไสว
ต้นโพธิ์ไทรเกิดแก้วกาหลงงาม

เดินชมไม้ในป่าพาร่มรื่น
ต้นเกิดแกร่งสูงใหญ่ใต้ฟ้าคราม

ลำต้นยืนแผ่ก้านให้เกรงขาม
เถาวัลย์ยามห้อยเกี่ยวเลี้ยวลดไป

ลำต้นตรงกิ่งงอเป็นข้อคอก
เปลือกต้นแยกแตกสะเก็ดเห็นเนื้อใน

เรือนพุ่มพอกกลุ่มกลมแปลกโฉน
ไม่ผลัดใบไม้สีแดงแฝงน้ำตาล

ใบรูปไข่กลับปลายผายออกกว้าง
ออกเรียงถี่โคนสอบขอบปลายบาน

หยักเว้าข้างแขนงใบคู่ขนาน
ดูตระการใบเป็นมันน้มน่าชม

ดอกสีเหลืองหอมอวลชวนชื่นกลิ่น
กลีบดอกฝอยลอยละลิวพลิวตามลม

ผึ่งภู่บินเคล้าเกสรอ่อนสู่สม
น่าดมดมรื่นใจหาไหนปาน

ผลต้นเกิดกลมรีมีสีเขียว เม็ดแข็งเรียวนุ่มลื่นกลิ่นหอมหวาน
ช่วยชุ่มคอแก้กระหายให้เบิกบาน ไม้เนื้อแข็งทนทานใช้ทำเรือ

นับเป็นไม้สำคัญตามพุทธศาสนา

แทนพระอาสน์ใต้ต้นเกิดเทศน์ลำเหลือ

เสวยวิมุตติสุขล้ำธรรมจุนเจือ

ทรงแผ่เผื่อบุญกุศลมงคลทาน

เทววาจิกอุบาสกได้บังเกิด

ธรรมล้ำเลิศครั้นจะได้สืบสาน

ศาสนามั่นคงยั่งยืนนาน

พุทธกาลผ่านพันล้นบุญญา

เราชาวพุทธเดินตามพระคำสอน ให้อาหารทำนุพระศาสนา
ละอบายประพตติดีมีธรรมมา บุญนำพาสุขใจได้นิพพาน

อัญชลี ณ เชียงใหม่

ต้นเกิดนี้มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Manikara hexandra* (Roxb.) Dubard

เป็นไม้ขนาดใหญ่ต้นตรงไม่ขาด เปลือกไม้สะอาดแตกสะเก็ดสีดำขำ

เนื้อสีน้ำตาลแดงเสี้ยนสนแต่เหนียว กิ่งมักงอเลี้ยวหักศอกออกคล้ายค้ำ

เรือนพุ่มเป็นกลุ่มก้อนไม่ผลัดใบไม่ทิ้งง่า กิ่งมีหนามตามลำต้นตอนเล็กอยู่

ใบรูปไข่กลับปลายใบดูผายกว้าง มักหยักร่างเว้าเรียวสอบโคนใบหรู

เนื้อใบละเอียดเป็นมันระโนมตรู บอกให้รู้ใบด้านล่างมีคราบขาวนวล

ดอกเหลืองมีหลายดอกออกเป็นกระจุก
 ยามลมพัดกลิ้งรีนขึ้นอบอวล

อยู่ซอกซุกร่างมกิ้งกลิ่นหอมหวาน
 ผลฝักถั่วกลมโตสุกเหลืองสดใส

ประโยชน์ใช้ปลูกเป็นไม้ประดับ
 ทำเป็นไม้สลักแทนตะปูได้ทุกที่

หรือจะรับประทานสดได้นี้
 ใช้ตอกและตีติดกับโครงเรือ

เป็นไม้ประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
 จะมีมากตามเกาะแก่งเหลือเฟือ

พบต้นนั้นจากประจวบลงไปไม่เหนือ
 ในอ่าวไทยเจอทุกเมื่อเมื่อไปชม

การขยายพันธุ์นั้นใช้เพาะเมล็ด
 ต้องการน้ำ ความชื้นปานกลางนิยม

ปลูกเบ็ดเสร็จในดินทราย ดินปนหินถม
 ปลูกกันลมและเป็นสมุนไพรได้ดีจริง

อานนท์ สรวิสูตร

เกิดไม้ใหญ่ในพงทรงเรือนพุ่ม
 กิ่งคดงอข้อคอกเหมือนเตียนเลือนหลง

แลกลมกลุ่มช่อมใบไล่ต้นตรง
 เปลือกดำส่งแตกสะเก็ดเล็กตร่วงพราว

เนื้อไม้น้ำตาลแดงแข็งแรงมาก
 ด้านบนใบใสละเอียดยเป็นมันวาว

ใบเกาะเวียนจากปลายกิ่งทิ้งคราบขาว
 หนามแหลมยาวคราวต้นเล็กกลายเป็นโต

ดอกกระจุกตามง่ามใบไฉไลเด่น
ผลคราสุกแสดเหลืองเชื่องกลมโต

สีเหลืองเพี้ยนหอมกลิ่นรินไกลโข
หนึ่งสองเมล็ดโอโผล่มาคราเจริญ

เป็นโอสถลดไข้ใช้รักษา
บำรุงผิวหนังดูอ่อนนุ่มชุ่มล้ำเกิน

บำรุงกายาพาให้คลายพิษเหิน
เลือดออกตามไรฟันเหินห่างแรมร้างไกล

คือไม้มงคลดลขึ้นระรื่นรมย์
ประจวบศิริชั้นธนั้นนำมาปลูกแทนไว้

พลั่วพรางพรมรมเย็นเพ็ญสุขไซร์
เทิดชูให้วิไลยิ่งมิ่งไม้งาม

กุศล คำเพราะ